

Latweeschu Nwises.

Nr. 28. Zettortdeenâ 15tâ Juhli 1843.

Daschu reis dohma labbi isdarriht, kas tomehr isdohdahs par sliktu.

Ne wissai fenn Londones aprinkfi, Engländeru-semmè, kahds leels muischneeks mirre, kas labbu padohmu mantas un naudas astahje sawai 18 gaddus wezzai meitai, kas ta weeniga mantineeze palikke pakka. Labs tehws buhdams, winsch arri par to bij gahdajis, ka wiinna meitai slikti ne klahthos, tadeht bij sawam brahlin, ko lohti mihloja, uswehlejis, lai schis wiinnu sawâ sinaschanâ nemtu un kâ pehrminderis par wiinnas gahdatu. Sawâ testamentê arri to bija eewilzis: ja wiinna meita neapprezzeta mirtu, jeb ja ta arri apprezzeta buhdama, bes behrneem mirtu, tad wissu mantu lai paturroht wiinna brahlis. Nelaikis schkitte, ka tâ effoht itt gudri padarris, bet Deewamschehl! tas bija wiinna brahlin par wissleelako nelaimi. Schis wiinnu brangi paglabbaja, firsnigi apraudaja un tiklabb wiinna mantu, kâ arri behrnu, sawâ sinaschanâ un fargaschanâ nehme, jebchu wiinna zitteem turwejem raddineekem tas pawissam ne patikke, un jebchu tee, kâ ween spehdami, sliktu ween no wiinna un no sawa nelaika raddineeka meitas runnaja un daudsinaja. Beidsiht schee skaudigee raddineeki sahze dardsinaht, winsch (prohti ta nelaika brahlis) effoht kahdâ deenâ ar sawu brahla meitu (Betti wahrda) eegahjis meschâ un pehzat tik weens pats pahrgahjis mahjâ. Scho slawu wiinni arri ne kawejahs teesai nest preekschâ un tē tuhlin burmeisteris pats wiinnu sihwi nehme preekschâ un zeeti iskluschinaja. Winsch arri ne mas ne leedsahs, ka tai peeminnetâ deenâ effoht ar sawu brahla meitu meschâ aisgahjis, bet tur ta effoht no wiinna atschifirusees un pasudduse. Winsch to meklejis, meklejis, bet ne atraddis; tadeht dohmajis, ka ta buhtu pa zittu zellu mahjâ pahrgahjuse. Bet kad mahjâ ne atraddis, tad gan pahrbihjees, effoht tuhlin pa wissahm mallahm sinnas islaidis un zil ween

spehdams pehz wiinnas klauschinajis, bet wehl ta lihds schim ne effoht atraddusees, tâ ka ne mas wehl ne warroht sinnaht, kas ar wiinnu notizzees. Burmeisteris ar schahdu isrunnu ne palikke wiss meerâ un raddi arri ne tik. Un kad wehl pahraudsija labbi to testamentu un tē stahweja, ka tad, kad Betti mirtu, wissamanta schim apfuhdsetam peederretu, tad jaw jo stipraki sahze dohmaht, ka apfuhdsehths pats effoht sawu brahla meitu noleetajis, pehz tahs mantas tihkadams, un tadeht wiinnu eelikke zeetumâ. Bet nu arri us wissahm puffedim jo stipras sinnas islaide, pehz tahs pasudduschas klauschinhaht, un nu driht dabbuja sinnaht, ka kahds kaimianu muischneeks effoht pehz tahs pasudduschas meitenes prezzejis, bet wiinnas tehwa brahlis effoht to rupji atraidijis, par ko jaw Betti patte dauds reis effoht noraudajuse karstas affaras un tam allasch sihwi pahrmettuse, ka slikti par schihg gahdajohht. Tas muischneeks — kâ wiss raddi to zeeti tizzeja — laikam ais ta kauna, effoht preeksch kahdahm deenahm (ap to laiku kad Betti pasudduse) aisreisojis us seemela semmehm. Tâ nu wissas tahs fuhdsibas leetas israhbdija, ka apfuhdsetam jaw lahga gals ne buhschoht. Zittâ teefas deenâ nahze kahda seewa preekschâ un leezinaja: Tai deenâ, kad Betti pasudduse, effoht wiinna arri gaddijusees meschâ: tas bijis ap pulksten II pusedeenas laikâ, un tad wiinna effoht dsirdejuse, ka weena seewischka effoht gau-schi waimanajuse. Wiinna peegahjuse turaki un klausidamees dsirdejuse, ka ta patte seewischka effoht teikuse: „Mihlais tehwa brabl, ne nokaujeet manni, ne nokaujeet manni!“ Schee wahrbi wiinnas effoht tâ sabaidijuschi, ka wissas meefas eefahfuschas trihzeht; un kad pahri minutes wehlah dsirdejuse turpat plints schahweenu, tad ahtri aisbehguse prohjam.

Mabbags apfuhdsehths us scho leezibu neko ne atbildeja, bet tik ween teize, ka ne effoht wainigs,

fa ne effoht flepkawa darbus darrijs. Bet kas tad to warreja tizzeh? Raddi wiffi kà uskurti, pastahweja us to, fa waijagoht winnu nofesfah. Un ko tad zittu tè warreja darriht? Zadeht arri teefas fungi winnu par wainigu nofazzija un nahwes sohdiibu tam spreede, ko ohtrà ribtâ arri isdarrija. — Bet — kas tad to buhtu dohmajis! — pehz 14 deenahm gaddijahs Betti mahjâ, lihds ar fawu draugu, to jaunu muischneeku, ar ko jaw bija salaulata.

Mu no wiffahm puffedm saffrehje rabbi un draugi kohpâ, isjautadami, kà ar winnas notizzes. Un luhk, ta leezineeze arri ne bij wifs mellojuse. Betti patte isteize, fa winna ar fawu bruhrganu jaw pirkaf norunnajuse, pasleppen un behgfschus pee winna aiseet; un schis tadeht atkal islaidis tahdu wallodu, fa buhfschoht isreisohht us seemela puffi. Bet tas effoht kahdâ masâ mahjâ tur mescha mallâ ar dirweem sullaineem un aisjubgteem sirgeem gaidijis us to stundu, kà jaw norunnajufchi. Effoht arri teefa, fa winna ar fawu tehwa brahli us meschu gahjuse pastaigatees, fur eijohht tas pats winnai speedees wirsû, lai winna to peenemmohht par laulatu draugu, ko schis nodohmajis, un ko winna taf ne buht ne warroht eeredseht. Zè tad teem abbeem zehlees leelais sirihdiensch fawâ starpâ un winnas tehwa brahlis ne gribbejis ne dsirdeht par to, ko winna eemiblejuse. Un tad arri winna isfaukuse tohs wahrdu: „mihlais tehwa brahl, ne nokaujeet manni, ne nokaujeet manni ar fawu zeetfiridibu, fa juhs man gribbeet usspeest zittu un ne to, ko es patte eemiblejuse!“ Un til ko winna tohs wahrdu isfazzijuse, tad effoht turpat turwumâ weens ar plinti schahwis. Mo ta schahweena effoht abbi istruhkufchees un palikkufchi fluffu; tehwa brahlis nogreesees us to puffi, fur to schahweenu dsirdejis. Pa to starpu nu fchi dewusehs turp, fur jaw winnas bruhrganus gaidijis; eijohht arri dabbiujuse redseht to wihru, kas teem turwumâ schahwis, tas neffis noschautu ballodi rohka. Un kad pee fawa mihlaka aishnakufuse, tad tuhlin bes kaweschanas effoht isreisofufchi us seemela puffi, un tur pee kahda mahzitaja likkufchees salaulatees. Tehwa

brahlim ne gribbedami tuhlin rahditees, bet gaidiht, kamehr winna stiprakas dufinas buhtu norimmufchas, tee effoht aisreisofufchi us Spranfschu-semmi. Luhk tà tas bijis.

Uk, kà Betti gauferi schehlojahs par fawu bes wainas nomaitatu tehwa brahli! Winna lihki, kas jaw kà grehzineeks turpat maitaschanas weetâ bija aprakts, ta likke rakt abrà, un ar leelu gohdu un stahli to paglabbaja kapsehtâ. Winna newainiba tikke wifszaur isfluddinata un ispaudeta. Bet Betti ar fawu laulatu draugu atkafpahs pawiffam tahli no farweem sfaudigeem raddeem un tur fluffi un flummigi farwas deenas nodsihwoja.

U. L.

• U s t i z z a m s f a l p s .

Kahds Englenderu karrawirfneeks usrakstijis stahstu, kas tà skam: Indijas-semme dsihwodams, tikku no kahda drauga isluhgts us swehru jakti. Bija ihsti stipra jaktis, tà ka es ir slims palikku, un til ko warreju aistift us kohrteli un gultâ eegultees. Bet tè pehz kahda brihscha dabuju grahmatu, ko kahds draugs bij rakstijis, mannim wehstidams, fa mannas mahjas effoht apfagtas, un fa scho grehku gan manni kalpi paschi effoht darrijufchi. Ne ko darriht! ar wiffu flimmibu bij jadohdahs us mahjahm, kas 116 Englenderu juhdses tahl bija. Pa juhru braukt, buhtu 7 deenas aisgahjufchas, bet es labbak pehz schahs semmes mohdes likku nestees, un tà par 28 stundahm warreju tift mahjâ. Kas Indijâ naw dsihwojis, tas ne mas ne sinn un arri ne warr sayrast, zil brangi tà warr reisohht. Prohti: 12 neffeji nefs us nestuwehm, kas if pa 12 juhdschm atnihjahs. Us reisi wairak ne nefs, kà tiklai divi pahrmihdamees, tee zitti teff blakkam un pa nakti deggoschas lahpas turr rohka, plehsigus swehrus ar to baididami. Gan tahda reisofchana irr jauka, bet arri geuhra; jo pa deenu tannî karstâ faulè jazepahs un pa nakti atkal no plehsigeem tihgereem jabihstahs.

Kà jaw wiffur, fur tumfiba wehl walda, ne truhft mahnu-tizziba, tà arri schè. Schè, kad kas suddis, tuhlin teef sihlneekeem usdohts; un schè sihlneeke arri irr paschi winnu preefteri.

Tadeht dohmaju fawâ prahâ, kad jaw wilku pulkâ esnu, tad probwefchu lihdsi faukt; warr buht, ka pee nefaprattigeem laudim manna mul- fiba man isdohdahs par tabbu. Tadeht likku tohs sihlneekus atfaukt un teem usdewu fawu lectu, jo gribbeju arri winnu neefoschamu redseht. Un luhk, isdewahs labbi. Sihlneeks wiffus mannus kalpus nostahdinaja weenâ rinkt few apfahrt un tad, kurwiti pilnu ar rihfu graudeem rohâ turredams, kahdus fweeschus wahrdu ap- pafsch fewis tshuksteja. Tad katram mannam kalpam pilnu faju rihfu dewe, fo teem waija- dseja muttê nemt un kohst, un fazzija: „gan nu wainigais tuhlin buhs gaisnâ, kad tas fahks tohs graudus fakohst.“ Kad nu tam dewe tohs graudus rohâ, fo es par fawu ustizzigako kalpu turreju, tad tas fawu gihmi tâ fawilke, itt ka bij jadohina, tas effoht wehrmeles eeneh- mis. Sihlneeks tam likke tohs graudus splaut abrà, un luhk, neweens ne bij eekohsts. Tê nu gan nekahda sihlneeka skunste to ne israhdija, bet pascha ta wainiga mahnu-tizziga un sinnama firds. Tadeht tas wainigais tuhlin kritte man pee kahjahm, isstahslija ne ween to taggadeju jahdsibu, bet arri to, fo jaw preekschlaikâ bij darrijs, un par fo zitti newainigi bij strahpeti. Tadeht to tuhlin no fawa deenesta aisdsinnu prohjam.

Tanni paschâ deenâ ap wakkaru nogahju pee kahda no faweem draugeem, kohpâ labbi istree- tees par daschadeem notiffumeem, un kad pat- labban bijam nosehduschees pee spehlu galda, tad weens fullainis meldeja, ka weens no manneem kalpeem, un prohti tas pats, kas mannim par to jahdsibu bija lizzis sinnu doht, gribboht ar mannim runnaht. Kad isgahju abrà, tad schis mannim stahstija, ka mans draugs no M. effoht man sinnu laidis, lai tuhlin un bes wiffas kawes- schanas pee winna steidsohs noeet. Lai nu gan man par tahdu ehrnigu un peepeschu sinnu bij brihnums, tad tomehr neko ne bij darriht; es brauzu tuhlin turp. Tur aisbrauzis atraddu, ka kalps mannim bij mellojis; jo nekahda sinna man ne bij dohta un tas minnehts draugs manni ne mas ne bij aizinajis, neds arri gaidijis. Tuh-

lin us tahm paschahm pehdahm atgreesohs un brauzu atkal us mahjahm, tohti apskaites un fawâ firdi zeeti apnehmees to melkuli stipri no- strahpeht par tahdeem beskaunigeem melleem. Pahrnahjis fazehlu wiffus kalpus no meega augschâ un pehz ta melkula praffiju, bet neweens ne sinnaja mannim pateikt, kur winsch effoht, un kaut arri wiffi meklejam, tak winnu ne atrad- dam. Tê nu jo wairak apskaitohs, ka man ne isdewahs schodeen pat winnu strahpeht, bet bij tahs dusmas japaturr firdi lihdsi ohtrai deenai. Tadeht splaudidams gahju fawâ gullamâ kam- bari eefschâ; bet tê atraddu daschus flapjus ap- gahstus un skaidri nomanniju, ka biju afsagts. Tomehr wehl ne gribbeju tizzeht, ka mans kalps, kas man wehl ne senn tahdu leelu ustizzibu pa- rahdijis, to effoht darrijs; bet kad winna zep- puri eeraudsiju turpat semmê, tad jaw tâ bij jatizz, woi gribbeju, woi ne gribbeju. Par to wairak noskummis, ne kâ apskaites, gahju tuh- lin gulleht; bet til fo gultas preekschkarrus at- werru, tê eeraugu zilweku jaw preekschâ. Pa- nemmu swezzi un apluhkoju labbaki, reds, tas irr mans ustizzams kalps. Sahku faukt pee wahrda — ne fo ne atbild; sahku krattihk, lai mohstahs, bet ne kâ; atrohdu ka irr auksts un stihws — nomirris. Utneemmu apfeggu noht, tad eeraugu, ka leels dunzis winnam eedurts krehstis. Sahzu nu brohkt, manni kalpi fa- skrehje wiffi eefschâ un weens no teem mannim pasneedse papihra lappinu, kur bij wirsit rak- stihstis tâ: „Tas zilweks, ka jahdsibu tu pee- nahzi, gribbeja tewi nokaut. Sawu sleskawibu winsch tâ gudri bija isdohmajis, ka tu nekahdâ wihse no tahs nelaimes ne buhtu warrejis is- greeftees. Es to dabbuju sinnaht, bet manni winsch noswehrinaja, to neweenam ne teikt lihdsi fawai mirschanas stundai. Peedohd mannim, kungs, tohs mellus, ar fo es tewi peewihlu, pa wolti tahdu gabbalu braukt; es to darriju tadeht, ka gribbeju tewi no schahs nahwes glahbt. Es to esnu baudijis tawâ weetâ, un preezajohs, ka mannim ta laime tikuse, preeksch tewis mirt.“ Tas wainigais, schkisdams, ka riktigi manni paschu effoht nokawis, bija aisbehdsis. Manni

zitti deenestneeki par scho notiffumu ne mas ne brihnojahs, un tà es tad nojehdsu, fa ta pee winneem nekahda fweſcha leeta ne effoht, fa kalps preeſch ſawa funga mirſt.

Woi Kurſemmè arri atrohdaſs tahdi deenest- laudis, kas ſawus fungus tà mihlo. *U. P.*

• **Kahds ſpehzigs irr Kristus wahrds.**

Dſihwoja deenàs Italias-ſemmè kahds muisch- neeks, kas par tizzibas buhſchamu ne fo ne ſinnaja un par to paſaules Peſtitaju arri ne buht ne fo ne ſapratte, nei bija dſirdejis. Schis wihrs turpretti tomehr bija lohti baggats ar pa- ſaules mantahm. Pee ſchahm wiſch bija ſawu ſirdi gluſchi peeſehjis un tikke daudſinahts tà warren ſkophs zilweks. Gaddijahs kahdà deenà ubbagam wianna pils pagalmà eetift eekſchà un noſtahtees pee paſcha pils lohga, fur tas bag- gatajs patlabban ſawu duhſchu meeloja ar gahr- dumeem. Tik fo baggatajs ubbadſinu eeraudſija, tuhlin ſawai ſaimci uſkleedſe, lai ſcho deedelneeku dſennoht pa wahrteem ahra. Bet tas ubba- dſinſch gauſchi luhdſahs, lai jel „Kristus deht“ tam kahdu kummofinu maies atmettoht. Schee wahrdi „Kristus deht“ baggataja ſirdi tà ais- nehme, fa wiſch pats ne ſinnaja, kas ar wiannu notikke; un wiſch ſaweem kalpeem pawehleja, lai tam ubbagam klaipe maies dohdoht, — par fo tad arri tee kalpi lohti brihniyahs. Bet tee wahrdi „Kristus deht“ palikke baggatajam ar- ween prahta un wiſch arween peeminneja, fa ſchee wahrdi no ta ubbaga muttes tam tik lohti bij kehruſchees pee ſirds. Bet — wiſch ne ſinnaja, fo gan ſchee wahrdi noſihmejoht; un kad neweens tahds ne bija, kas wiannam to zellu, pee Kristus tiſt, warreja eerahdiht, tad wiſch tàpat palikke ſawàs wezzàs pehdàs. Gaddijahs tam buht kahdà brangà weefibà, fur wiſch ne- jauſchi zittu muischneeku wahrdds tà aiſkaitinaja, fa tas ſwehredams noſohlijahs, wiannu kautkur fatikdams nokaut. Schi draudeſchana wiannu tà ſabeedeja, fa wiſch apnehmahs us kahdeem

gaddeem isreiſoht un dſihwoht pa zittahm ſem- meh; bet wianna eenaidneeks wiannu tomehr pa- nahze un wiannam weenam paſcham tà uſkritte, fa jaw nonehme wiſſus eerohſchus, nogahſe pee ſemmes un rohku iſſteepe, ar weenu zirteenu wianna dſihwibu beigt. Tè nu ſawàs leelàs is- bailès wiannam ta ubbaga wahrdi prahta ſchah- wahs, un wiſch brehze: „Kristus deht taupe mannu dſihwibu!“ Uzzumirkli prettineeks rohku atrahwe, wianna duſmas atlaiddahs un par maſu brihdi tas, no ſwehtas bihjaſchanas pahnemts, ſazzija: „Kristus deht es tewi taupe; tas irr tas weenigs wahrds, kas taru dſihwibu glahbj.“ Tè nu muischneeks jo wairak brihnojahs par to tik ſpehzigu wahrdu un tas nu jo ſpehzigi wianna ſirdi eespeedahs un palikke; bet atkal ne bija ne- weens, kas wiannam to wahrdu warretu iſſfai- droht un to zellu us mihlu Peſtitaju rahdiht. Un tà tas palikke tik ilgi, kamehr wiſch reiſo- dams aisnahze tahdà ſemmè, fur ewangeliuma gaisma mitte; tè wiſch atradde laudis, kas tam us wiſſu to warreja atbildeht, fo gribbeja ſin- naht. Tee wiannam bihbeli dewe rohkà, un ſchi ſwehta gramata tam dewe ſinnu par to deewiſch- figu ſpeklu un parahdija, kas tam waijagoht pee ſawas dwehfeles meera un ſwehtibas. No ta laika wiſch palikke pawiffam zittahds, prohti pa- ſeminigs un dedſigs Jesus mahzeklis un — jauna raddiba eekſch Kristus ta Kunga. *U. P.*

Teeſas ſtuddinaſchana.

Wiſſi tee, kam kahdas taiſnas parradu praſſiſchanaſ jib kahda mantas dalliba buhtu pee tahs Felgawà no- mirruſchas, pee Behrſbekkes peederrigas atraitnes Eli- ſabeth Jägermann, tohp zur ſcho uèaizinati, pee ſau- deſchanas ſawas teeſas tai 7tà Auguſt ſ. g. ar ſawahm peerahdiſchanaſhm pee ſchihſ pagasta teeſas peeteiktees. Zurlaht tohp teem, kas tai nelaikei fo parradà buhtu palikkuſchi, peekohdinahts, libds minnetai deenai tohs parradus ſcheit uèdeht, jo tee, kas ne buhs peeteiku- ſchees, ar dubbultu maſu taps ſtrabpeti. Behrſbek- kes pagasta teeſa, tai 21mà Juhli 1843. (I. G.) ††† Fanne Karlsjohn, pagasta wezzakajs. (Nr. 28.) J. C. Bruhm, pagasta teeſas ſrihweris.

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernementu augſtas waldiſchanaſ puffes: zensora weetà: profeſſor Dr. G. Paucker.